

Helsingfors/Mariehamn 28.10.2020**Nr 47/20****Hänvisning** Ålands lagtings skrivelse
30.9.2020, nr 220/2020.

Till Justitieministeriet

Ärende Utlåtande över landskapslag om proportionalitetsprövning före antagandet av nya eller ändrade krav för reglerade yrken, antagen av lagtinget 30.9.2020.**Landskapslagens huvudsakliga innehåll**

Landskapslagen innehåller bestämmelser om proportionalitetsprövning som görs före införandet av nya eller ändring av befintliga lagar och andra författningar som begränsar tillträdet till, utövandet av, eller någon form för utövandet av reglerade yrken och som omfattas av Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer. Genom landskapslagen genomförs Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2018/958 om proportionalitetsprövning före antagandet av ny reglering av yrken.

Lagstiftningsbehörigheten

Landskapslagen ska tillämpas av de myndigheter på Åland som bereder förslag till nya reglerade yrken eller ändringar i befintliga reglerade yrken i lagstiftning eller andra föreskrifter. Landskapslagen berör därigenom landskapets myndigheter och landskapets tjänstemän, som utgör landskapsbehörighet enligt självstyrelselagens 18 § 1 och 2 punkter. Med beaktande av de yrken landskapslagen kan beröra tangerar den främst socialvård, undervisning samt näringsverksamhet på vilka områden lagstiftningsbehörigheten helt eller med vissa undantag tillkommer landskapet enligt 18 § 13, 14, och 22 punkterna i självstyrelselagen. Behörigheten i fråga om den kunskap och skicklighet som fordras för att vinna kompetens som godkänns av staten tillkommer dock riket enligt självstyrelselagens 27 § 3 punkt.

Lagstiftningsbehörigheten är delad mellan landskapet och riket när det gäller regleringen av behörigheten att vara verksam inom olika yrken. Beroende på behörighetsfördelningen finns det vissa reglerade yrken som utövas i landskapet med stöd av rikets lagstiftning, medan andra reglerade yrken bestäms i landskapslagstiftningen. Med begreppet reglerat yrke avses en eller flera former av yrkesverksamhet där det genom landskapslag direkt eller indirekt krävs bestämda yrkeskvalifikationer för tillträde till eller utövande av verksamheten eller någon form av denna. Av landskapslagens 2 § framgår att den begränsar sig till sådana yrken som regleras i landskapslagstiftningen.

Vid lagstiftningskontrollen bör även tas ställning till landskapslagens förhållande till grundlagen, eftersom stiftande, ändring och upphävande av grundlag samt avvikelser från grundlag utgör riksbehörighet enligt 27 § 1 punkten i självstyrelselagen. Enligt 18 § 1 mom. i grundlagen har var och en rätt att i enlighet med lag skaffa sig sin försörjning genom arbete, yrke eller näring som han eller hon valt fritt. I lagstiftningen intagna krav för att få utöva ett arbete eller utöva ett yrke eller näring kan innebära begränsningar av den grundlagsfästa näringsfriheten. Ålandsdelegationen konstaterar att landskapslagen endast reglerar den proportionalitetsprövning som ska göras före begränsningar för utövandet av reglerade yrken intas i den lagstiftning som reglerar själva utövandet av yrket i fråga. Proportionsprövningen i sig inverkar därigenom inte på rätten att utöva yrket eller näringen.

Landskapslagens 2 § 2 mom. berättigar landskapsregeringen att genom landskapsförordning utfärda närmare bestämmelser om vad som avses med mål av allmänt intresse, om metoderna för proportionalitetsprövningen, om kompletterande proportionalitetsprövning, om sammantagen proportionalitetsprövning, om information och öppenhet vid prövningen samt övriga närmare bestämmelser om proportionalitetsprövningen och övervakningen av den.. Med anledning härav konstateras att enligt 21 § 1 mom. i självstyrelselagen kan landskapsregeringen med stöd av ett bemyndigande i landskapslag utfärda landskapsförordningar i angelägenheter som hör till landskapets behörighet. Genom landskapslag ska dock utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter samt om frågor som enligt grundlagen eller självstyrelselagen i övrigt hör till området för lag. Denna begränsning motsvarar begränsningen i 80 § 1 mom. i grundlagen. Detta innebär att det tydligt ska framgå hur normgivningsmakten delegeras och vilka områden och vilka angelägenheter delegeringen gäller. Om delegeringen av normgivningsmakten inte uppfyller de krav som grundlagen uppställer, står den i strid med 27 § 1 punkten i självstyrelselagen, som hänför stiftande av grundlag och avvikelser från grundlag till rikets behörighet. I så fall utgör ett delegeringsstadgande en behörighetsöverskridning. Ålandsdelegationen konstaterar att innehållet i delegeringen preciseras och begränsas av den reglering som finns i landskapslagstiftningen och EU:s regelverk. Delegeringsbestämmelsen kan härvid

anses uppfylla de krav som anges i självstyrelselagens 21 § 1 mom., vilka motsvarar grundlagens 80 § 1 mom.

Ålandsdelegationens utlåtande

Ålandsdelegationen har med beaktande av självstyrelselagens för Åland stadganden funnit att hinder för ikraftträdande av landskapslagen inte föreligger.

Närvarande Ordföranden Lindbäck, ledamöterna Erlandsson, Lampi, Pellonpää och Suviranta.

På Ålandsdelegationens vägnar:

Peter Lindbäck
ordförande

Rainer Åkerblom
sekreterare